

LESBRIEF

Donderdag 26 Februari:

Klaarleggen: - Transparant papier op A4 of A5; -Linoplaatjes; -gutsen.

-aanwezigheid controleren; plaatsen controleren;

-Start nieuwe opdracht:

Structuur maar nu in een linosnede gemaakt.

Uitleg over de linosnede, dat je meerdere afdrukken kunt maken van 1 afbeelding en meerdere kleuren;

-Iedereen legt een potlood en een pen voor zich neer (evt. gum), niet nodig;

-leerlingen mogen een insect uitkiezen; leerlingen nemen een transparant papier;

-de kopie van het insect overtekenen met potlood op het transparante papier, **ALLE LIJNEN**

-leerlingen nemen een linoplaatje en leggen het transparante vel er omgekeerd op, dus met de potloodlijnen naar beneden, op het linoplaatje;

-met een balpen alle potloodlijnen overnemen, goed drukken. De potloodlijnen worden overgezet op het linoplaatje;

-haal het transparante vel eraf, overtrek de potloodlijnen op het linoplaatje met je balpen (potlood gaat er af).

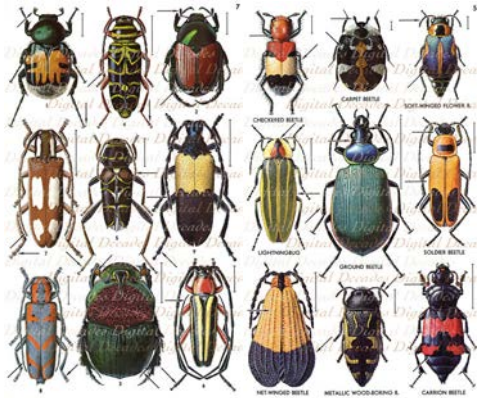
-Nu heb je het insect op je linoplaatje staan.

-nu ga je met de guts alle lijnen wegsnijden of delen wegsnijden die je wilt laten in de kleur wit (de kleur van het af te drukken papier);

-als je nu gaat inrollen met een kleur, wordt de rest van het papier dus de 2de kleur!

-heb je je linoplaatje schoongemaakt, dan ga je nadenken welke delen van het insect je wilt in de kleur die het papier na 1x rollen, nu dus heeft. Alles wat je nu weggutst blijft in die kleur. In de tussentijd kunnen de A5jes die je gedrukt hebt, drogen.

JE MOET JE DRUK MAKEN

Lino in kleur

Aan de hand van een afbeelding van een insect ga je een lino snede maken. Daarbij ga je werken met 3 kleuren. De lino snede is een vorm van hoogdruk. Dat betekent dat wat er op de afbeelding niet is weggesneden, de kleur krijgt die je er met de roller op brengt. De bedoeling bij deze opdracht is om een oplage te maken, dat betekent dat je, net als een drukker in een drukkerij, meerdere afdrucken maakt van de tekening (het insect) op je lino snede.

Werkwijze:

1. Ga je afbeelding eerst overtrekken op een transparant papier. Met potlood. Alle poten, de voelspriet, de omtrek van het lijf én de lijnen die je ziet op zijn schild.
2. Dan neem je het linoplaatje, daarop leg je omgekeerd je transparante tekening. Met een pen ga je de tekening overtrekken. Het potlood drukt door op het lino. Je insect staat nu in spiegelbeeld op het lino.
3. De potlood tekening trek je over met pen op de lino zodat je lijnen behouden blijven, met potlood kunnen ze vervagen of verdwijnen.
4. Het linoplaatje is 13x19,5 cm, bijna even groot als een A5je.

Lino techniek:

Stap 1:

Nu ga je met de guts (alle) lijnen van de tekening op je linoplaatje wegsnijden. Let goed op hoe je snijdt: **altijd een hand als ondersteuning gebruiken en die leg je achter de hand waarmee je snijdt!** Je mag ook andere delen wegsnijden. Denk eraan dat de delen die je wegsnijdt bij het drukken wit blijven (of in ieder geval de kleur van je A5je).

Stap 2:

Rol de glasplaat in met de drukinkt in een lichte kleur (grijs). Is de roller over de hele breedte voorzien van inkt, rol deze dan goed uit over je linoplaatje.

Stap 3:

Leg het linoplaatje op de drukpers met de afbeelding naar boven. Daarop een wit vel papier. Haal de hendel over en druk heel stevig op de drukpers zodat de inkt goed op je vel papier overgezet wordt. Is de druk té dik en uitgelopen of juist té weinig en niet goed zichtbaar. ALLE A5JES VOORZIEN VAN JE NAAM!

Stap 4:

Herhaal het met dezelfde kleur nog een aantal keer met telkens een nieuw velletje papier. Je hebt nu een 2-kleurendruk. De delen die je hebt uitgesneden zijn wit gebleven, de rest van je papier is grijs geworden.

Stap 5:

Heb je 12 afdrucken gemaakt, dan mag je het linoplaatje onder de kraan schoonmaken zodat er geen inkt meer opzit. Kijk goed in de randjes!

Ook de roller maak je schoon. Glasplaatje hoeft niet.

Welke onderdelen moeten grijs worden? Je kruist de delen in je tekening aan die grijs moeten worden en die snijdt je weg met de guts. Eerst de omtreklijnen dan daarbinnen. Kies een donkerdere kleur (blauw), knijp er een "toefje" van op de glasplaat en rol deze weer uit met de roller.

Rol het linoplaatje in met de blauwe inkt en leg het plaatje weer op de drukpers (afbeelding naar boven). Neem een van je afdrucken, leg deze op de lino (met de afbeelding naar beneden), haal de hendel over en druk weer heel stevig het papier aan. Je doet dit met al je afbeeldingen.

Daar waar de onderdelen zijn weggesneden, komt geen blauwe inkt op je papier. Je hebt nu 12 afdrucken in witte, grijze en blauwe kleuren.

Alles wat je wegsnijdt, kun je nooit meer terug plakken! Je eindigt namelijk met een bijna 'kaal gesneden' plaat. .

Beoordelingscriteria:

Je hebt je afbeelding goed overgetekend.

Je hebt de lino-techniek goed gehanteerd (gutsen, afdrucken).

Je afdrucken zijn van een mooie kwaliteit.

Je hebt netjes gewerkt.

Je hebt een goede inzet getoond door samen te werken met de inkt uitrollen en geduld te tonen wanneer je op elkaar moest wachten bij de drukpers.

Doelstelling:

Wat de leerlingen geleerd hebben na afloop van deze lessen is dat ze de kennis en het inzicht hebben om, door ermee aan de slag te gaan, zien wat een afdruk in hoogdruk doet.

Evaluatie:

Door de hoeveelheid en variatie in drukk kleuren is te beoordelen of de leerling de werkwijze van de opdracht begrepen heeft.

Didactische activiteit docent:

Lesbrief, mondelinge uitleg en uitleg op het bord. Demonstratie van de materialen en gereedschappen en op voorhand de drie fasen (is kleuren) van drukken laten zien.

Leeractiviteit leerling:

Luisteren naar de uitleg en lezen van de lesbrief. Stellen van vragen. Het opvolgen van de instructies zoals ze in stappen zijn uitgelegd.

Fasering van de lessen:

Blokkuur 1: uitleg en demonstratie. Tekenen op transparant papier en overzetten op lino.
Blokkuur 2: De 1^e delen van de afbeelding, het insect, weggutsen en de 1^e druk in kleur gaan maken. Afdrukken te drogen leggen. Lino schoonmaken en droogmaken en het 2de deel van wegsnijden bepalen en wegsnijden. Blokkuur 3: De tweede kleur op de glasplaat uitrollen en de 2de afdruk in kleur gaan maken. Afdrukken te drogen leggen en de lino schoonspoelen. Het 3de deel van wegsnijden gaan bepalen en weg snijden. Blokkuur 4: de derde en laatste kleur gaan afdrukken en alles te drogen leggen, materialen schoonmaken. Blokkuur 5: Lino's beoordelen.

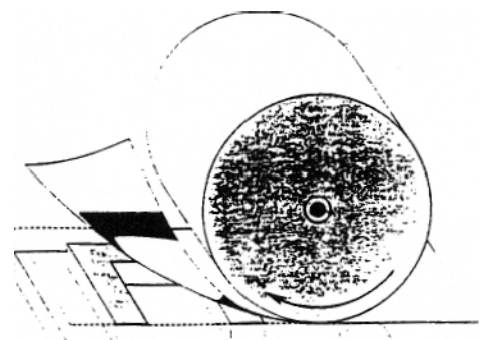
Tijdens de lessen voorbeelden laten zien wat wél goed maar ook wat niet goed is gegaan en hoe je fouten bij het snijden of het drukken kunt voorkomen.

Over de vier drukprincipes

- * **hoogdruk** bijvoorbeeld *boekdruk, houtsnede, linoleumsnede, reliëfdruk, stempel*
- * **diepdruk** bijvoorbeeld *ets, gravure*
- * **vlakdruk** bijvoorbeeld *lithografie en offset*
- * **doordruk** bijvoorbeeld *sjabloondruk en zeefdruk*

hoogdruk

Hierbij liggen de af te drukken (inkt dragende) delen van de drukvorm hoog, zie fig.6. De restvorm is weggesneden of weggegutst. Het afdrukken gebeurt met de hand of met een hoogdrukpers. De druk hoeft daarbij niet al te hoog re zijn. Voorbeelden van hoogdruk zijn: *boekdruk, houtsnede, linoleumsnede, reliëfdruk en stempel.*

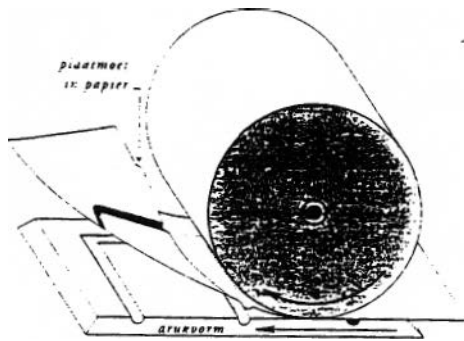
***In een korte presentatie op internet laat ik zien
Hoe je te werk gaat en wat het resultaat is.***

Onderstaande drukken gaan we niet maken maar laat ik erbij staan ter illustratie.

diepdruk

Hierbij liggen de af te drukken (inkt dragende delen van de drukvorm) diep, zie fig.

De voorstelling is verdiept aangebracht in de drukvorm. De drukinkt zit in de groeven en moet bij het drukken door het papier worden opgezogen. Het afdrucken gebeurt daarom onder grote druk op een diepdrukker.

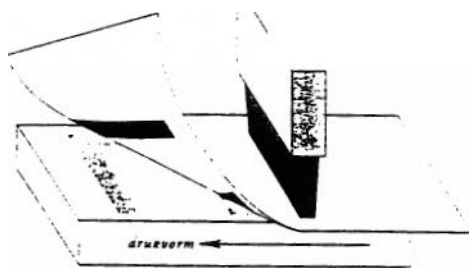
De rand van de drukvorm veroorzaakt een plaatmoet in de afdruk. Voorbeelden van diepdruk zijn: *ets en gravure*.

Bij een ets wordt de voorstelling door zuur in de plaat gebeten. Bij een gravure wordt een burijn (steekbeitel) gebruikt om de voorstelling met fijne lijnen en lijnstructuren in de plaat te graveren.

vlakdruk

Hierbij liggen de inkt dragende delen van de drukvorm in hetzelfde vlak als de niet af te drukken delen. De afdrucken worden gemaakt op een speciale vlakdrukker (lithopers of offsetpers).

Voorbeelden van vlakdruk zijn: *lithografie en offset*.

De lithografie is gebaseerd op het principe dat water en vet elkaar afstoten.

Op een speciaal behandelde vlakke steenplaat wordt getekend met lithografische krijt of inkt. De steen ondergaat verschillende bewerkingen die de getekende voorstelling chemisch vastleggen in de steen. Wanneer nu de steen bij het afdrucken wordt ingerold, pakt de vette

inkt alleen op plaatsen waar de voorstelling is aangebracht. De delen van de **steen** waarop niet getekend is, zijn vochtig en stoten de vette drukinkt af.
Offset is een moderne variant van lithografie. De zware lithosteent is daarbij vervangen door een lichte buigzame zinkplaat of diafilm.

doordruk

Bij doordruk wordt gebruik gemaakt van een drukvorm waarin de beeldvorm is uitgespaard: een sjabloon. Afdrukken worden met de hand of op een speciale pers gemaakt.
voorbeelden van doordruk zijn: *sjabloondruk* en *zeefdruk*.

